

EDINOST

Glasiilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

sv. edinstvo je moč.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvu, via Torrente, »Nova tiskarna«.

Vai dopisi se pošiljajo Uredništvu avia Torrente. »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Narodnost in država.

(Dalje.)

V najstarejši dobi zgodovine, ko so razni rodovi drug poleg drugega živeli v največji neodvisnosti, družili so se ti rodovi le tu in tam za slučaj posebne nevarnosti, k temu jih je silil nagib lastne ohranitve. Veči rodovi so se razdeljevali, ko so preveč namnožili se v podrodove in iz teh so se polagoma zopet osnovali samostalni rodovi, kakor se more to še denes opazovati pri Arabcih. Vsak rod je imel svojo jako prvotno ustavo; roda najstarejši so se mej seboj posvetovali, eden ali drugi najstarejši mej njimi je prevzel vodstvo roda, in to vodstvo je ostalo včasih za dolgo ali vse čase v enej in istej rodbini.

Prav nekako tako je bilo, kakor nam biblija dopoveduje o Izraelcih, predno so dobili svoje kralje; prav enake razmere nahajamo v starodavnej Indiji, katere prebivalci aričnega pokolenja so se delili v polno manjših rodov; enake razmere so bile tudi pri starih Grkih, pri starih italijanskih, germanskih in slovanskih ljudstvih in nekoliko so nekatera ljudstva še do najnovejše dobe ohranila svojo prvotno društveno obliko. —

Iz vodij teh rodov se je rodilo najstarejše kraljestvo, katero je bilo jako primitivno brez vsakega posebnega lišpa.

Kralj ni bil nič drugega, nego

prvi mej enakimi, ali prvak jednega roda. Stara ljudstva so kralje čestokrat primerjala biku, kateri svojo čredo brani pred roparskimi živalmi, in v egiptovskih napisih se imenuje kralj: »močni bik«, tako na priliko je imel egiptovski kralj Tothmes III. Častno ime: »Močan bik, kronan v Memphisu«. Stara ljudstva so se največ pečala se živinorejo in od tega dohaja, da so svoje primere iskala v življenju živalstva. Kralj je bil poveljnik v vojni, on je ob enem bogovom daroval, bil je torej vojskovedja in duhoven ob enem. To podoba starega kralja aričnih ljudstev nahajamo tudi v basnih starih Grkov. Ali kralj je bil tudi sodnik; pri vsem tem pa so tudi staroste ljudstva imeli svojo besedo in se niso gledé svobodnega postopanja skoraj prav nič razločevali od kraljev.

Starim ljudstvom ni bilo nič vzvišenejega, nego pravičen kralj in Odisej ne pozna nič blažejega in lepšega na svetu, nego pravičnega kralja, kateri čuje nad pravico in s tem širi varnost, blagost in mir. V enej najstarejših knjig kineških se večkrat nahaja pojav, da ako je vladar pravičen, nebo in zemlja ohranita enakotežje, širi se blagost, polja rodé in na svetu kraljuje blagodejni mir.

Prav zato pa, ker so ljudstva imela take pojme o svojih kraljih, imela so tudi kralje za odgovorne za vsako nesrečo, katera jih je zadela, tako so Švedi sežgali svojega kralja

Domalda in ga darovali na žrtveniku Odin-u vsled velike lakoti. — To dokazuje, da so prvotna ljudstva vedno spojevala vero z državno avtoriteto.

Duhovski značaj kraljevskega dostojanstva se je kazal posebno pri starih Grkih in starih italijanskih ljudstvih. Kraljevska moč, v začetku jako majhna, začela se je širiti s tem, da so si nekateri kralji z močjo in hrabrostjo podvrgli več rodov in tako so nastale države, ki so imele uže dobro izraženo narodno obliko.

Najstarejša narodna država je bila egiptovska. — Tam se je kraljestvo polagoma izcimilo iz mnogih rodov, dokler je nastalo veliko mogočno kraljestvo Pharaonov, ki so bili tako mogočni, da jih je ljudstvo zvalo »sinove solca«.

Egipt pa je tudi najstarejša znana država, sestavljena na čisto narodnej podlagi, se svojo lastno književnostjo, umetnostjo in moralo. — V omenjenj državi se je posebno sijajno pokazal narodni duh in narodna svest v boju proti tujim ljudstvom, v ustajah proti vladi tujcev. Skoraj enako je bilo s Hebrejci ali Izraeliti, ki so bili v vednej dotiki z Egipčani. Pred vsem so imeli Izraelitje glavarje rodov, potem sodnike, naposled narodne kralje; ali še pod kralji pokazala se je moč rodov, ker so se ti rodovi razdelili pod dva kralja. To je Izraelce slabilo in prišli so v babilonsko robstvo, a to robstvo jim je bilo taka

šola, da so po povratu iz robstva osnovali eno samo sicer oslabele in manjše, ali po narodnej edinstvi popolnoma prešino kraljestvo, v katerem je sovraštvo do tujca vse druge lastnosti nadkriljevalo.

Versko stališče je ta srd proti vsemu tujemu vzdigovalo do skrajnosti, in ko je na Izraelce prišel rimski jarm, branili so se oni tega jarma do obupa, najlepših občutkov in misli so bila napolnjena srca židov: narod, domovina, svoboda, neodvisnost, vera, vse te prekrasne ideje so to malo ljudstvo navduševale v boju na nož, v katerem je pokazalo največ domoljubje in požrtovalnost. Ali vse zastoj, sojen mu je bil propad in palo je v boju za svoje narodne svetinje, za idealne svrhe; palo jo kakor mučenik za narodno idejo, ali ne popolnoma brez svoje krivde.

Kakor Poljsko kraljestvo, propal je tudi Izrael, ker so bile geografske, politične in npravstvene razmere take, ker je bilo Izraelsko kraljestvo na poti velikim vojskam zmagovalcev, ter je ležalo mej mogočnimi državami. Padli pa so Izraelci tudi zaradi korupcije, preprirov mej seboj, šovinistične precene svojega in preziranja vsega tujega in naposled tudi vsled izrodstva verskega čuta, vsled nadvladanja svojega duhovstva in vsled surovega neverstva.

Tudi pri drugih starih azijskih ljudstvih se je pokazala moč narodne

PODLISTEK.

Italijanska Slavija.

(Dalje.)

K ljubo tolikej važnosti slovensčine za Italijo, vendar nema še Italija nobene stolice za slovenski jezik in njega literaturo, čemur se pisatelj jako čudi, a ob enem tudi pristavlja, da je zdaj najboljša nada, da se v Čedadu po prizadevanju r. okrajnega šolskega nadzornika profesorja Roncaglia v Čedadu najbrže ustanovi poseben zavod, v katerem se bode poučeval slovenski jezik in njega literaturo; ali za zdaj, da se v ta namen ustanovi le stolica, katera naj bi bila naslonjena na Čedadski konvikt, na katerem naj ima slovensčina prednost pred nemščino in še celo pred zgodovino Furlanije.

Akopro se ne moremo povsod vjemati z argumentacijo gosp. pisatelja, vendar nas je stvar zadosi zanimala, in moramo pripoznati, da je važnost slovenskega jezika in sploh spoznanja slovanske literature za Italijo zadosi dobro utemeljil. Italija je uže zdaj mejašnica z slovanskimi zemljami, in kolikor bolj zadobiva materin jezik v slov. deželah veljavo, toliko večja postane potreba za mejaše, da se uče slovanskih jezikov.

Ali to, kar g. pisatelj govori o klinu proti panslavizmu, to je jako nejasno; ako je kaj na panslavizmu, potem je sredstvo, katero Italiji svetuje v obrambo proti njemu, jako problematično, rekli bi celo nelogično; — še manj pa je verjetno, da bi mogli kedaj postati beneški Slovenci Italiji koristni v dovršitev irendentarskih naklepov. Da bi beneški naši bratje še take lepe reči pripovedovali v Tolminu, Kanalu, Bolcu, itd. o italijanskej vladi in

njen j pravičnosti, vse to ne bi nič pomagalo, stara antipatija do vsega, kar je italijansko, mej Slovenci sploh uničuje a priori vsak poskus propagande za Italijo mej njimi, in gotovi smo, da bi se Slovenec mogel poprej navdušiti za daljno Francijo, nego pa za sosednjo Italijo, in naj bi bila ta svojim 40.000 Slovincem še tako pravična, — Slovanstvo predobro zna, kaj ima pričakovati osobito od Romanstva in predobro vemo pri nas, da je italijanščina naše narodnosti veliko bolj nevarna, nego pa celo nemščina; prav zato pa skoraj gotovo ne bode Slovanstvo nikoli v predobrih razmerah z Italijo, ker zadnja uže zdaj sega po Primorskih deželah Avstrije in hoče sploh Slovane odriniti od morja, kar pa ti zadnji ne bodo nikoli mogli dopuščati; pač pa bode uprav narobe njih prizadetje z vsakim napredkom večje, da namreč izpodrinjejo italijanski element, ki se je dosedaj neopravičeno vrival daleč čez svoje meje.

Uprav ta ital. element pa zdaj uže opravlja zatačo, katero hoče pisatelj poveriti beneškim Slovincem in je v tem obziru uspešnejši činitelj, nego bi bili beneški Slovenci; italijanska ekspanzija ima v naših domačih irendentarijih najboljše zavezničke in agente. Morda ravno, da bi beneški Slovenci Italiji dobro rabili za ogleduhe, ali za to ni treba prav njih: Italija ima v slovanskih deželah ob Adriji ogleduhov dovolj; ne potrebuje torej beneških Slovincov, ki najbrže ne bi opravljali te službe s takim veseljem in tako dobro, kakor prvi.

Pisatelj naposled omenja še drugih pripomočkov, s katerimi se ima zboljšati stanje beneških Slovincov. Pred vsem želi boljšega pravosodja, katerega se tudi nada, da se le v Italiji uvede nov zakon o sodnih, po katerem bodo same občine imele v izročnem delokrogu tudi pravo-

sodje za vse malenkostne pravde, kar hoče tudi za beneške Slovence boljše.

Gledé uravnave občin je pisatelj za večje občine, toda vsak oddelek velike občine naj ima svoje poslovo gospodarstvo. Novih, dobrih cest Italijanska Slavija tudi potrebuje, vse vasi naj imajo dobro cesto v Čedad, katerega naj bi prej ko prej vezala železnica z glavno prometno žilo Italije; ali država sama mora kaj žrtvovati za vse te ceste in ne puščati vsega dotičnega bremena na plečih občin samih, kakor je to dosedaj velno bilo.

Pisatelj izraža tudi željo, da bi se straža italijanskih mej ne pripuščala le finančnim stražnikom, ampak meni, da bi bilo boljše in za Italijo častnejše, ako bi se ta straža poverila beneškim Slovincem samim, kakor je to bilo pod beneško ljudovlavo; beneški Slovenci naj nadomeščujejo starodavno romansko naselbino, oni naj bodo naravni jvz ali nasip, kateri vsak naval izza gora dohajajoč, ako ne ustavi, vsaj mu odvzame velik del moči, tako, da tak naval vsaj oslavljen in manj nevaren tospe v italijanske ravnine.

Torej en batalijon in še več Slovincov in Furlanov čedadskega okraja, kateri s poveljništvom v središču (Čedadu) in s kompanijami razdeljenimi po krajih, kakor v Čedadu, sv. Petru, Faedisu, Tarcentu itd., imel bi slavno nalogo, da brani severne mej Italije in da tudi študira deželo onkraj teh mej. Ali ni to originalna ideja, katero bi si morali dobro zapaziti tudi naši avstrijski državnik? O tem, da Italija misli napraviti ob svojih severnih mejah, to je proti Avstriji, neko stalno stražo ali milico, slišali smo tudi iz drugega vira.

Kaj pa, ko bi Avstrija tudi posnemala ta izgled? Saj bi pri nas vse ljudstvo, staro in mlado stopilo v orožje, kadar bi šlo za brambo mej proti nepopolarnej Italiji! Ali

pri nas imajo veterane in s temi mislijo zadostiti potrebi lastne ljudske, obrambe ali ne bi bilo bolje, da bi se tukaj na Primorskem osnovalo 2 do 3 batalijone mejnih lovcev, prostovoljcev, kateri bi v slučaju vojne Italijo imeli nalogo, da varujejo Avstrijo navalo čez benečanske gore, torej enako nalogo za Avstrijo, kakoršno bi hotel pisatelj izročiti batalijonu beneških Slovincov za Italijo?

Ta stvar se nam zadosi važna zdi, da jo priporočamo merodajnim krogom v resen preudarek. »Historia magistra vitae«, kliče pisatelj, ki izraža nadalje željo, katera se strinja se željo tudi ital. senatorja Manfrina, da bi beneški vogel, nekdanji rešitelj Rima pred Galli, tudi za naprej veljal kakor glavna trdnjava italijanskega polotoka, in v ta namen je treba pred vsem močno utrditi središče italijanske Slavije, to je Čedad. Zarad tega, kliče pisatelj, proč z navadnim komisarijatom, ki ni nič drugega, nego priprosti poštarški urad, ustanovi naj se prej ko prej za okraj beneških Slovincov posebna mejna podprefektura, k koršnja je bila za časa Napoleonega ital. kraljestva od leta 1806 do 1813.

S tem hoče torej reči, da je bilo od Italije jako nepravilno in slabo, da je ona dosedaj tako malo važnosti pokladala na beneške Slovence in na teritorij, v katerem oni prebivajo, a da se je uže začelo v tej zadevi gibanje v Italiji, ki kaže, da se vedno bolj spoznava važnost beneškega gorovja, posebno v stratežnem obziru. Toliko važnosti torej dajo v Italiji peščici Slovincov in njihovej zemlji; a v Avstriji ni potrebe in Avstriji koristno, ako se z vso močjo podpre slovanski element, ki je še vsa družna trdnjava proti Italiji, nego pa bi to mogli kedaj postati beneški Slovenci proti Avstriji. (Konec prih.)

ideje. Perzijsko ljudstvo se je otreslo vlade Partov, ker je hotelo biti svoj narod, in kineška država je tudi od začetka narodna, ker se nje začetek izpeljuje iz takozvanih 100 rodov. Pri Grkih, akoprem so veliko kasneje nastopili, nego stara azijska ljudstva, nahajamo staroste naroda in kralje, prvi so z drugimi delili moč, to so bile takozvane oligarhije.

Ker se je ljudstvo naveličalo samovlade le nekaterih starostov, zato je odstranilo tako vlado ter jo nadomestilo z ljudsko vlado, ali demokracijo.

Iz te se je izcimil odvažen vpliv ene same odlične osebe, katera je porabila naklonjenost ljudstva, da je vso vladno moč na-se potegnola, taka vlada je bila *tiranska* in dotični osvoboditelji vse moči so se imenovali tirani.

Ali mej Grki je bil duh partikularizma tolik, da so se namesto edinili v večje države, rajše še bolj cepili, tako sicer, da je imelo skoraj vsako večje mesto tudi svojo samostalno neodvisno vlado. Le vez skupnega rodu in pa vera ste večkrat zedinile te grške države, navadno takrat, kadar je bila ena ali druga od njih napadena po kakem tujem narodu.

Narodni duh je torej budil nad Grško tudi k ljubi prirojenemu partikularizmu, ker vsak Grk se je, kakor je sam Aristoteles zatrdil, nasproti barbarom, to je vsem drugim ljudstvom, smatral za kaj boljšega, za ude plemenitejšega rodu. Pa tudi Platon je izrazil isto misel, ko je rekel: »Jaz imenujem Helenstvo veliko družino samih krvnih sorodnikov«.

»Da se Heleni bojujejo proti barbarom, to je naravno; ako pa se mej seboj vojskujejo, oni ki so ena družina, potem je to dokaz, da je grška ljudska rodbina bolna, in da je na obeh bojujočih straneh propalo domoljubje«.

Grki so nas učili mnogo, posebno pa glede tega, kako se razvijajo ter nastopajo državne oblike; Aristotelevo menenje, da iz kraljestva se izcimijo oligarhija, vlada najupliviših, iz oligarhije demokracija ali vladaljudstva, iz demokracije ohlokracija ali vlada najnižega najsurovejšega ljudstva in iz ohlokracije tiranstvo, je opravičeno po zgodovini. Najboljše grške države so bile one, v katerih se je dobro vtemelilo kraljestvo. To so bile najsurovejše grške dežele, kakor Sparta in Makedonija, ali obe te državi ste se največ časa vzdržali in sti osodo Grkov največkrat odločevali.

Drugače, nego pri Grkih so se razvijale stvari pri Rimljanih. Namesto partikularizma, so tam od prvega začetka vladali kviriti, okolo katerih so se zbirali drugi rodovi, v začetku so državo vodili le kviriti; ali plebejci so si kmalo priborili tudi pravice in enakopravnost. Kolikor bolj pa se je krepil Rim po svoji izvrstnej ustavi, toliko bolj so se silila druga v Italiji živeča ljudstva v zvezo z Rimom in na zadnje so se ta ljudstva celó bojevala zato ter si tako tudi pridobilarimsko meščanstvo. Od te dobe je predstavljala vsa Italija le eno državo, le eno ljudstvo, da še več, Latinci so s tem postali kaj naglo en sam narod z enakimi pravicami, enakimi težnjami, zvezan po enem samem postavodavstvu. (Dalje prih.)

Občni zbor pol. t. društva Edinost.

Na Katinari dne 9. novembra.

(Konec.)

Po prečitaniu peticije na mestni zbor priporoča še poročevalec v gorkih besedah okoličanom, naj pred vsem sami varujejo

svoje pravice po pogovoru: »le budnim pravica«; naj torej ne sprejemajo italijanskih dopisov magistratovih; posebno pa kadar jim bodo hodili trjat z ital. dopisi, naj le zavračajo, vsaj s tem zmagajo magistrat, kateri bo moral ali popustiti terjatev, kakor je to storil pri »Edinosti«, ali pa bo pisal po slovensko.

G. I. Dolinar se tudi vjema s peticijo in predgovornikom in pravi, da je postopanje magistratovo v tem obziru uže več nego brezobzirno, ono je uže sramotno. Ali dosti smo tega pometanja z nami tudi sami krivi, ker smo prekrotki in ne znamo varovati svojih najsvetejših pravic. On torej gorko priporoča, da občni zbor enoglasno sprejme po odboru »Edinosti« predloženo prošnjo na mestni zbor.

G. P. Persič pravi, da se je uže večkrat sam prepričal, kako škodo ubogi kmetje v okolici trpe zaradi ital. dopisovanja po magistratu; v Trebčah se je zgodilo, da vsi prebivalci ondote vasi niso mogli raztolmačiti nekega ital. dopisa magistratovega, tako sicer, da je dotični moral romati v Trst, da so mu tam dopis raztolmačili, ali to ga je stalo časa in denara. To so jasni dokazi za potrebo, da vsi uradi z okolico uradujejo po slovensko, kajti drugače nemajo okoličani le materialne škode, temuč jemlje se jim tudi, kar imajo najsvetejšega na svetu, njihova narodnost. — On se torej tudi popolnoma vjema s peticijo, katera naj se prej ko prej odpošlje.

Predsednik še enkrat ponavlja glavne točke prošnje in povablja navzočne, da glasujejo, ako so zadovoljni, da se odpošlje predložena prošnja brez vsake spremembe mestnemu zboru.

Prošnja je sprejeta enoglasno in z velikim navdušenjem.

Na to naznani predsednik, da bo tajnik, gosp. Dolenc v imenu odbora poročal tudi o tretji točki dnevnega reda.

Poročevalec riše v daljšem govoru, kako so razni zdaj na vrhuncu politične zavesti in svobode stoječi narodi, mej njimi v prvi vrsti Angleži najprej materialno napredovali in na tako vtrjenej gospodarstveni podlagi potem sezidali svojo neodvisnost in svojo veljavo.

Narod brez vsacega blagostanja ne more tako lahko doseči svojih kulturnih in političnih svrh, kakor narod, katerega pred vsem vodi dobro gospodarstvo in napredek v obrtnosti in trgovini. Da naš narod s tako težavo napreduje, tega je v prvi vrsti krivo naše slabo gnotno stanje v obče, kajti naš kmet, naš mali obrtnik se šestokrat nahaja v velikih denarnih stiskah, pa se mora k tujcem zatekati, da mu iz takih stisk pomagajo. Ali ta pomoč je navadno strašno draga, in našemu človeku nevarna, ker ga prvič zaradi previsokih obresti spravi v nevarnost, da gnotno propade in drugič ga stori šestokrat odvisnega od protivne nam polit. stranke ali protivnega nam naroda.

Ako se torej hočemo tudi politično gibati z večjo sigurnostjo, kakor smo se dosedaj, treba je, da postanemo tudi gnotno in denarno kolikor mogoče neodvisni od naših sovražnikov ter da z njimi konkuriramo na polju raznega dela, obrtnije in napredovalnega kmetovalstva. Da pa nam bode to lažje mogoče, treba je, da imamo tudi lastne zavode za denarno pomoč, to je ljudske posojilnice in hranilnice, kakoršnih nekoliko uže obstoji na Slovenskem, posebno dosti na Štajerskem in kakoršno so istrski rodoljubi tudi nedavno ustvarili za Istro. V okolici Tržaške se je uže začelo organizovati delo gnotne pomoči; v vsej okolici obstoji uže 5 obrtnijskih in gospodarskih društev, katerih večina prav dobro napreduje, pa bi lahko še boljše, da imamo v središču, v mestu osrednjo posojilnico, katera bi po nekakem vedila vse te male posojilnice ter jim posojevala več svote, — katero delo bi bilo jako sigurno in za osrednjo posojilnico jako uspešno, kajti vsa društva v okolici so osnovana na neomejenem poročstvu in dajejo najboljše poročstvo za gotovo več sto tisoč forintov. Na takej podlagi je torej lahko in prepotrebno, da se v Trstu osnuje večja ljudska posojilnica na delnice, katera bi bila skoraj glavni kamen naše organizacije v gnotnem in političnem pogledu. Poročevalec razlaga to organizacijo še nadalje in konečno predlaga, naj zbor sklene resolucijo, po kateri naroči odboru polit. društva Edinost, da prej ko prej vzame v roke osnovo ljudske banke ali posojilnice za Trst in da se v ta namen konstituirajo hoc ter prej ko prej ide na organizacijo omenjene banke.

Po kratkej debati je bil tudi ta predlog enoglasno in navdušeno sprejet.

Predsednik g. Nabergoj povabi navzočne, da v zmislu zadnje točke dnevnega reda stavijo posamezne predloge in interpelacije. Oglasi se g. Andrej Hrovatin, posestnik iz Rocola in se živo pritožuje zoper način, kako magistrat v okolici izpeljuje stavbeno postavbo, on trdi, da bi se mej mestnimi in kmetijskimi stavbami moral delati razloček, ne pa rabiti tisto kopito za ene in druge. On predlaga v tej zadevi prošnjo na mestni zbor.

Predsedniku g. Nabergoju je tudi znano, kako ljudje v okolici trpe zaradi prestroge rabe stavbene postavbe, ki se enako rabi za veliko mesto, kakor za vasice; njemu so znani slučaji, ko so v okolici zaradi neopravičene strogosti magistratovih organov cele družine postale nesrečne. Tako na pr. je v Bazovici še nedavno pogorel nek okoličan, nesrečni mož je vse sile napol, da je pogorelo hišo zopet popravil, dozidal in pokril, a komaj je se svojo družino šel zopet pod svojo streho, prišla je komisija in ga z družino vred izterala iz lastne hiše. M. ža je to tako žalilo, da je kmalo potem umrl. Enakih slučajev, sicer brez smrtnega izida, moglo bi se veliko navesti, pa saj so občno znani, ker le en glas pritožbe je v tem obziru po vsej okolici. Krivica je torej velika in jaz sam sem v dež. zboru zahteval olajšav v tej zadevi. Sklenola se je vsled tega nova stavbena postavba, katero je Nj. Velikanstvo uže potrdilo, in katera stopi v veljavo uže v februarju; v tej postavi se jemlje obzir na okolico in se okoličanom dovoljuje vse potrebne olajšave; ne bode torej treba nobene prošnje v tej zadevi. Hrovatin se zadovolji s tem pojasnilom in umakne svoj predlog.

G. Iv. Dolinar interpeluje na to predsedništvo, kaj je s prošnjo o slovenskih šolah v mestu Trstu.

Predsednik odgovarja, da se je prošnja zopet vložila z italijanskim prevodom v namen, da se stvar poprej reši meritorično, in da se ne zgubi preveč časa s procesom proti mestnemu zboru v zadevi jezika. — G. Dolinar predlaga na to, da se z drugo prošnjo na zbor pospešuje rešenje prošnje zaradi šol.

G. Dolenc predlaga, da se rajše sklene resolucija do slov. poslancev v mestnem zboru, naj oni to zadevo v javnej seji sprožijo in župana interpelujejo, kedaj pride omenjena prošnja na dnevni red. — Ker se tudi g. Dolinar vjema s tem predlogom, glasuje se samo o njem in bil je sprejet skoraj enoglasno.

G. Janez Gerdo predlaga, da bi se napravila prošnja na mestni zbor v zadevi uradnih ur vaških načelnikov ali županov. Pravi, da po starem je imela vsaka vas svojega župana, ki so bili ves dan pri domu; zdaj pa je za več vasi in frakcij po le en načelnik in ta uraduje le od 9 ure jutraj do 3 popoldne, navadno še toliko ne! Ako kedo oboli po 3. uri pop. ni več mogoče dobiti pozivnice za zdravnika; predno po tej poti, posebno zdaj, ko so kožce in druge nalezljive bolezni, okoličan zdravnika dobi, lahko mu doma bolnik umrje brez vsake pomoči. Nekdaj so stanovali zdravniki za okolico v okolici, eden bil je celo pri lovcu, a zdaj stanujejo vsi zdravniki le v mestu.

Treba je, da bi vaški načelniki imeli več uradnih ur in prošnja v tej zadevi je nujna. Predsednik g. Nabergoj pojasnjuje, ko se je sklepal navod za krajne načelnike (Capo villa), da je bilo določeno, da ti imajo uradne ure od 7 do 12 popoldne, popoludne pa da imajo hoditi po vseh oddelkih svojega kraja, (contrade) da poizvedavajo potrebe okoličanov. Sliši se pa, da nekateri taki načelniki ne izpolnjujejo natanko svojih dolžnosti in se prenaajo brigajo za svoj urad; dobro bi bilo torej, da jim mestni magistrat opominja na njihove dolžnosti. G. Dolenc predlaga, da se tudi ta zadeva priporoča poslancem okoli v mestnem zboru, naj oni v tej zadevi interpelujejo mestno županstvo. Pri glasovanju je bil ta predlog sprejet enoglasno.

Tajnik Dolenc bi še rad, da se provocira merenje zbura v zadevi, ako se ima prošnja na mestni zbor dodati tudi ital. prevod. — Zbor sklene enoglasno, da ne; in ako pri magistratu ne sprejmejo same slovenske prošnje, naj se precej napne tožna na državno sodišče, da ono to stvar konečno reši. Posestnik, g. Ota iz Doline v izvrstnem navdušenem govoru riše razmere Primorskih Slovencev ter izrazi svoje veselje na napredku in delatnosti društva »Edinosti«, katerega odboru izreka »svojo toplo zahvalo, konečno pa zakliče cesarju navdušeni trikratni »Živio«, kateri klic se je več sekund razlegal bo dvorani.

Predsednik se potem zahvali zbornikom, ker so s tako pazljivostjo sledili obravnavam, priporoča, da vsi navzoči širijo vpliv polit. društva Edinost in v obče slovensko zavest po trž. okolici in po vsej Primorski ter sklene občni zbor ob 6. uri zvečer.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Austrijska delegacija je 14. t. m. obravnavala bosniški kredit. Pri tej priliki je poslanec Klaič izrekel željo, naj se opusté poskušnje z naseljevanjem, ker s tem se mej prebivalstvo zanaša le gibanje, katerega doslej ni bilo, poudarjal je tudi potrebo zveze dalmatinske državne železnice z av-

strijskimi železnicami in sploh priporočal ministru, naj se na grajenje železnice v Bosni poseben ozir jemlje. Minister Kallay je odgovoril, da ni še dokazano, da bi naseljša ne imela vspeha, če tudi so nekatera propala. Bosniška vlada nema naloge, da začne graditi železnico po unskej dolini, ako bi se pa začetje sprožilo od druge strani, pomore tudi bosniška vlada k troškom za potrebne preiskave; minister je dalje poudarjal, da bi za Dalmacijo bilo koristno, ako se mostarska železnica podaljša do Portotolero, a ta stvar ne spada v njegovo področje. Potem se brez promembesprejme kredit za Bosno, kakor tudi izvenredne vojne potrebščine in proračun za mornarico.

Austrijska delegacija je 16. t. m. potrdila računski sklep za leto 1882. Prošnja graške kmetijske družbe, naj naturalije za vojaštvo preskrbujejo občine ali okraji, izročila se je na Hohenwartov predlog vojnemu ministru, da jo dobro pretese in ovaži. Vojni minister je izrekel, da to stori in o svojem času svoje predloge objavi.

Ogerska delegacija je 15. t. m. sprejela vojaški proračun po odsekovih predlozih, tako tudi mornarični proračun z nebitvenimi promembami.

Ogerska delegacija je 17. t. m. sprejela proračun ministerstva zunanjih zadev.

V Budimpešti so vstale grozne tožbe zoper policijo. Dokazalo se je namreč, da so policijski organi v zvezi s tatovi in s tacimi zavodi, kateri so namenjeni javnej spridenosti. Govori se o rečeh, da človeku lasje po konci vstajajo, o rečeh, tako pobušljivih in groznih, da jih javno ne smemo imenovati.

Vnanje dežele.

Za brunsviškega vojvodo je imenoval vladni svet pruskega princa Albrehta in trdi se, da ga je nemški cesar uže potrdil. Kumberlandski vojvoda je tedaj z svojo pravico ostal na cedilu.

V Berlinu je Bismark 15. t. m. odprl konferenco glede dežel ob reki Kongo. Za načelnika je bil izvoljen Bismark na predlog italijanskega poslanca. Poslanec sede krog mize, podobne konjskemu kopitu po abecednem redu imen njih držab. Raspravljati se imajo te le točke: Vsi naselbinski lastniki imajo dopuščati svobodno trgovino ter nobenih davkov ne nakladati tujim trgovcem; potem naj se pojasni in uredi pravno stališče dežel ob reki Kongo, Kongo pa naj bo, kakor Donava, vsem odprt, in tretjič naj se določi, v katerem primerljaji je prilstitev posestva, ki nema gospodarja, veljavna. Najtežavnejša bo pač rešitev druge točke, vzlasti Portugalci se bodo na to upirali, da so oni uže pred štirstoleti deželo ob Kongu našli i do tedaj njim gre predstvo. — Dežele, o katerih bode razgovor, imajo okoli 50 milijonov prebivalcev, rodovitne pa so tako, da bi jih lahko živile 500 milijonov. Iz tega se pač vidi, kako važne so in koliko bodočnost imajo te dežele.

Francoska vlada zahteva 40 milijonov frankov kredita za vojno s Kitajci za prvo poluleto 1885.

S francosko kitajskega bojišča, se poroča da so Francozi zasedli Tamsui.

Angleška spodnja zbornica je 14. t. m. dovolila potreščino za sudansko ekspedicijo. Vlada je izjavila, da je glavna naloga ekspedicije osvobojenje Gordona, da ima pa Wol-eley prosto roko, da lahko tam pušti redno viano. Fitzmaurice je na podlogi iz Dongole došle poslanice izjavil, da tam nič ni znano o Gordonovej smrti. V Denoch je prišel sel in prinesel pismo od Gordona.

Iz Dongole se 14. t. m. poroča v »Morningpost«: Wolseley je dobil pismo od Gordona, pisano 4. novembra; v tem pismu Gordon poroča, da so bili Stewart, Power in francoski konsul umorjeni, o sebi pa pristavlja, da se še lahko drži.

Od Gordona ste dospeli dve pismi, v katerih pravi, da upa, da se bo mogel držati do prihoda angleških vojakov, mej tem pa bo z svojimi parniki nadlegoval krivega proroka vojsko, ki se Kartumu bliža. Mahdi stoji le dan hoda od Kartuma.

V severno-amerikanskih državah je zmaga Clevelanda pri volitvi državnega načelnika kakor gotova. Demokrati vsled tega

gorenjem Avstrijskem 124 z 9000 udi; na Stajerskem 150 z 8020 udi; na Tirolskem in Predalemskem 137 z 7300 udi; v veliki Galiciji pa le 135 z 5500 udi; na Silleskem 63 z 4257 udi, na Koroškem 92 z 3700 udi; na Solnograškem 31 z 2427 udi; na Kranjskem 21 z 1389 udi, v Bukovini 12 z 600 udi i na Primorskem 5 z 147 udi. Okrajnih zvez je na Českem 77, na Dolnem Avstrijskem 41 i na Stajerskem 2.

Tržno poročilo.

Kava. — To blago se je podražilo v Ameriki in vsled tega tudi povsod na evropskih trgoviščih. — Tukaj je to blago zdaj m. čno iskano za spekulacije, zato pa so cene tudi postale veliko višje, posebno pa je, da se čez nekoliko časa ta kupčija sopet popravi, in da bomo imeli po novem letu višje cene.

Sladkor. — Mislilo se je, da bode to blago uže zdaj postalo veliko dražje; toda spekulacija se je sopet ustavila: verjetno pa je, da se čez nekoliko časa ta kupčija sopet popravi, in da bomo imeli po novem letu višje cene.

Sadije — še precej iskano, cene se sicer niso spremenile; ali vse kaže, da bode levantinsko sadje kaj dražje postalo. **Olje** — je še vedno jako drago, in se ni nadejati nižjih cen.

Petrolje — gre od rok po f. 9¹/₂; cena je trdna z nagibom da nekoliko poskoči. **Demači prideiki** — fižol rudeči prodaja se lahko po f. 10¹/₂, bohinec po f. 11¹/₂, koks po f. 12 do f. 12¹/₂, in čez. — Maslo iskano — najfinejšje blago plačuje se uže po f. 88 do f. 100.

Lesna kupčija je nekoliko boljša, toda cene so ostale stare, kupovalcem ugodne. **Seno** — je še precej iskano in se plačuje po f. 1.40 do f. 1.80.

V obče je opaziti nekoliko več gibanja v trgovini.

Borsno poročilo.

Borsa nekoliko bolj živahna, tendenca jako dobra, kurzi skoro vsih papirjev jako trdni.

Dunajska Borsna

dne 18. novembra

Enotni drž. dolg v bankovcih 81 gld 30 kr.	
Enotni drž. dolg v srebru 82 » 65 »	
Zlata renta 104 » 05 »	
5% avst. renta 96 » 50 »	
Delnice narodne banke . . . 872 » — »	
Kreditne delnice 293 » 90 »	
London 10 lir sterlin . . . 123 » — »	
Napoleon 9 » 74 »	
Č. kr. cekini 5 » 78 »	
100 državnih mark 60 » 15 »	

Poslana. *)

Gosp. Ivan Ličen, krčmar v Rifenbergu.

V svojem poslanem od 17. oktobra št. 90 Edinosti je gospod Ličen obdal ali izrečno, ali pa molče vse dogodke, katere sem jaz popisal v št. 77. omenjenega lista. Tedaj je ne-
overžena istina, da je moja hči, gospa Albertina Montanelli 12. avgusta 1884. na dvorišču krčme g. Ličnega zgubila zlato uro, da jo je našel g. Ivan Ličen ter da jo je, k ljubemu, da je bila oznanjena pred altarjem v cerkvi in da se je o njej tudi v njegovej krčmi govorilo, — pridržal več dni, ne da bi se bil naznanil kakor najdenik ter da je to storil še le po nekaterih dneih, potem namreč, ko mu je dekla gospe Montanelli dala zagotovilo, da njena gospa rada plača 5 gld., da le uro nazaj dobi in da je še le na to izročil uro ter svojo najdenino z vso ozbiljnostjo in sicer pisмено terjat ter tudi sprejel pod tem naslovom poslana mu 2 gld. S tem neha od moje strani vsaka polemika in pripuščen sodbo občinstvu, ako se je g. Ličen po lastnem priznanju po meni navedenih fakt in s poskušnjo, da vso stvar o najdenini svetu predstavlja kakor neko šalo, tudi v resnici opravičil, prav tako pripuščam občinstvu sodbo, na katerega adresu se boljše podajajo vsa ona zasramovanja, katere je on proti meni zalučal.

Trst 16. novembra 1884. J. Fischer.

Jaz Luka Pečar rajnega Gašperja zidarja in organista iz Katlnare v tržaški okolici h. št. 68, dobil sem dne 18. aprila t. l. dekret v Kopri za prispeženega zidarskega mojstra in zidarskega izvedenca pri sl. c. kr. glavarstvu; jaz se prav toplo zahvaljujem sl. c. kr. glavarstvu in vsem gospodarjem našega komun.

Dne 18. oktobra t. l. sem dobil dekret od sl. c. kr. tribunala v Trstu za preseženega zidarskega mojstra in za izvedenca od zemljišča, za naš komun in tudi za vso okolico od Trsta; jaz se prav toplo zahvaljujem sl. c. kr. gospodom od tribunala in našemu čestitemu gospodu okrajnemu glavarju in našemu podžupanu Martinu Pečarju iz Lonjera in vsem gospodarjem našega komun.

Luka Pečar
zidarski mojster in izvedenec za okolico Trsta in za okolico Kopra.

*) Za takove članke je uredništvo toliko dgovorno, kolikor mu dotični zakon veleva.

Vozni red Železnice za Trst.

Od 1. junija 1884 naprej.

Odvoz iz Trsta.

7-30 zjutraj (brzovlak) (I., II., III. do Ljubljane od tam naprej I., II. razred) na Dunaj, zveza z Reko, Puljem, Bruckom, Zagrebom, Beljakom, Celovcem, Bolzanom.	
7-30 zjutraj (brzovlak) (I., II., III.) v Nabrežino, Videm, Benetke, Milan, Rim.	
9-10 zjutraj (omnibus-vlak) v Nabrežino, Videm, Benetke, Celovca, Poie.	
10-30 zjutraj (poštni vlak) (I., II., III.) na Dunaj, zveza z Pešto, Bruckom, Zagrebom, Karlovcem, Siskom.	
4-50 popoldne (omnibus vlak) (I., II., III.) v Nabrežino, Videm, Benetke, Milan, Rim.	
6-30 popoldne (poštni vlak) na Dunaj, zveza z Reko, Pešto, Bruckom, Beljakom, Zagrebom, Karlovcem, Siskom, Celovcem, Bolzanom.	
8-30 zvečer (kurirni vlak) (I., II., III.) na Dunaj, zveza z Pešto, Kanizo, Bruckom.	
7-45 zvečer (mešan vlak) (I., II., III.) v Ljubljano, Polo, Bruck, Beljak, Alo.	
9- zvečer (mešan vlak) v Nabrežino, Videm, Benetke, Milan.	

Dolaz v Trst.

6-30 zjutraj (mešan vlak) (I., II., III.) iz Ljubljane, Beljaka, Celovca, Poie.	
8-42 (kurirni vlak) (I., II., III.) iz Pešte, Dunaja.	
10-50 (poštni vlak) (I., II., III.) iz Dunaja, Reko, Siska, Zagreba, Pešte.	
7-37 (omnibus-vlak) iz Rima, Milana čez Nabrežino.	
6-30 zvečer (poštni vlak) (I., II., III.) iz Dunaja, Hrvatskega, Ogrskega.	
8-10 zvečer (omnibus vlak) iz Kormina čez Nabrežino.	
9-52 zvečer (brzovlak) iz Italije čez Nabrežino.	
10-05 zvečer (brzovlak) (I., II., III.) iz Dunaja, Ljubljane zveza z Reko.	
2-36 v noči (omnibus-vlak) iz Italije čez Nabrežino.	

18 novembra 1884.

se je odprla

GOSTILNA „K SLONU“

Piazza della dogana št. 2.

Vsakovrstna vina prve vrste, kakor tudi najboljšje pivo, izvrstna jedila — vse po najnižjih cenah — priporoča p. n. gosp. gostom:

Ignacij Maver,
gostilničar.

Ne more se onim, ki na deželi stanu jejo, dovolj toplo priporočati, naj vedno hranijo doma eno škatljo **švicarskih kroglic lekarja Brandt-a**, da pri naglo nastopivših overah (vetrovih, pritu sku krvi, boleznih na jetrih in žolču) morejo to gotovo in nobeno bolečino prizadevajoče domače zdravilo rabiti. Dobiva se škatljica po 70 kr. v vseh lekarnah.

Agencija za posredovanje u službah i kod stanovanja

E. GEROMINI-JA

priskrbuje službe svake vrsti u Avstriji i inozemstvu. Kupuje i prodava kuće, po najugodnijimi pogodbami.

Piazza Ponterosso br. 2. I. kat.

TKANINE

za ženske in moške obleke iz čiste trdne volne, za srednjevelicega moža:

3-10 metra	za fr. 4.96 iz dobre volne
za oblačilo	• • 8- • • boljše
	• • 10- • • fine
	• • 12- • • prav fine

peruvienski in najfinije volne v najnovjših barvah najnovjšje za suknena oblačila za gospo, meter f. 2.

Črni krzni palmerston iz čiste volne za zimni paletot za dame, meter f. 4.

Polne plide po f. 4, 5, 8 do f. 12. jeden Zelo lepa oblačila, hlače, vrhne suknje, tkanine za suknje in dežne plašče (tuffl), rašanina, komis, (grebenina), cheviots, tricots, suknjo za dame in biljare, peruviens, dosking priporoča

I. STIKAROFSKY

ustrojena 1866.

tvornička zaloga v BRNU (Brünn)

Uzori presti. Ogledak za gg. krojače neproste. Pošiljatelj se povzeta čez f. 10 proste.

Imam stalno zalogo suknja v vrednosti f. 100 000 a vr ter se ob sebi ume, da mi v moji svetovni trgovini mnogo ostankov po 1 do 5 metrov dolžih preostaja; prisiljen sem tedaj kratec zelo znižani tvaritbeni ceni razpečavati. Vsak razumen človek mora razvideti, da se od tako malih kosov nemorejo pošiljati uzori, ker bi od kakeh sto naročb prilik kmalu nič ne ostalo, in je torej zgolj aleparija, ako tvornice za suknjo ostankine prilike oznanjujejo, saj so v teh slučajih prilični odrezki od celih delov in ne od krajev; namen takega postopanja je razumljiv.

20-30 Nepriistni ostanki se zamenjajo ali pa se denar povrne.

Dopisovati se more nemški, magjarski, česki, poljski talijanski in francoski.

PIJANSTVO v vseh stadijah ozdravi po desetletni praksi rečno in vestno, tudi ne da bi dotični prej vedel, z jamstvom **TH. KONETZKY**, Berlin, Brunnenstrasse 53, izumitelj radikalnega zdravljenja in specialist za trpeče za pijanstvom. Uradno po-
verjena zahvalna pisma, ki potrjujejo upliv tega nedosegljivega sredstva nasproti sredstvom raznih ponarejalev. zastoj.

Nič več kašlja

Prsni čaj

napravljen po lekarničarju

G.B. ROVIS

v Trstu, Corso 47

ozdravi vsak kašelj. Še tako trdovrat-
en, kakor to spričujejo mnoga naročila, spričevala in zahvale, ki do-
hajajo od vseh strani in pa uspehi prvih tuk. zdravnikov.

Ta čaj je sestavljen iz samih rastlin in čisti kri, ima dober okus in velja en zavoj za 6 dni 60 n. Omenjena lekarna izdeluje tudi pije za prestenje života in proti ma-
dronu iz soka neke posebne rast-
line, katerih uspeh je velik. posebno pri zaprtem trupu, želodčnih boleznih itd. in se lahko uživa o vsakem času brez obzira na dijeta. **Ena škatlja velja 30 sold.**

Plaster in tudi tinktura proti kurjim očesom in de-
belej koži — cena 3 plastrov za kurja očesa 20 soldov. —
Ena steklenica tinkture 40 soldov.

Edina zaloga v Trstu v lekarni **ROVIS**, v Gorici v lekarnah **Cristofolletti** in **Pontoni** v Ajdovščini v lekarni **Guglielmo**. 5-11

V tej lekarni govori se tudi slovenski.

Medjunarodna linija

Iz Trsta v Novi-Jork naravnost.

Veliki prvorazredni parniki te linije-
vozijo redno v Novi-Jork in vspemajo
blago in popotnike po najnižjih cenah in
z najboljšo postrežbo. 6-9

V NOVI-JORK. Odhod iz TRSTA.

Parnik „Bracondale“, 4200 ton, v 12. dan nov.
„Surrey“, 3400 ton, v 30. dan
Popotniki naj se obrnejo na

J. Terkuile,

generalnega pasažnega agenta.

Via dell'Arsenale 13, Teatro Comunale

v TRSTU.

Kajuta za potnike 200 gld. Vmesni krov 60 gld

Zaradi vožnje blaga obrne naj se na

Emiliano d'Ant. Poglayen,

generalnega agenta.

Delniško društvo tovarne za izdelanje

Dinamita arlberškega

na DUNAJI.

Zastop in zaloga za Trst, Primorsko, Dalmacijo, Hercegovino in Levante pri

A. REYA & C. v Trstu.

Zaloga streljiva, prižigalne niti, orodje za kamnolet in rudnike. 10-12

VELIKA PARTIJA

ostankov suknja

(3-4 metre), v vseh barvah za cele

možke obleke, pošilja proti povzetju

po 5 gld. ostanek.

L. STORCH v Brnu

tvarina (sukno), koja se nebi dopa-
dala, more se zamenjati.

V mesečnih obrokih

sa more imeti po-
hištro in kinč za sobe iz tovarne **G. Ger-
selink**, v ulici Farneto, št. 12 I. nadst.
Ker je dobro založen z blagom, pohištvom in
juto, katero vse blago dobiva direktno iz to-
varn, in ker ima lastno delalnico za blazinar-
stvo, more dosti ceneje prodajati, kakor vsak
drugi. Vedno ima pripravljene postelje na zme-
tah od for. 6 do for. 18, divane, naslonjače od
fr. 15 do fr. 50. — Ima močno zalogo pregrin-
jal iz jute, belih pregrinjal, holtrov vsake vrste
in po najnižih cenah. Zaloga zrcalov poslačenih
in politiranih, iz preih tovarn českih; velikanška
zbirka slik, oleografij najnovjše dobe, vse po
takej ceni, da se ne boji nobene konkurence. —
Kupiti se more tudi na plačilo v mesečnih in
tedenskih obrokih. 13-14

V tedenskih obrokih

C. k. priv. tovarna
L. edesko & C.
DUNAJ.
Tovarna v Požunu V Trstu Corso 709-2.

VELIKANSKA ZALOGA

popolnoma izdelanih oblek za gospode
in spalnih suknj,

obleke za dečke in majhne otroke,

plašče in obleke za deklice in otroke

v najelegantnej in najnovjši modi.

Odlikovani na vseh svetovnih razstavah
radi velike elegancie, solidnega dela in po-
sebnno nizke cene svojih izdelkov.

Vsa obleka je po najnovjši modi uprav za
to izdelana iz najmodernejše robe, kakor
pri vsem tem jako cene, akoravno fine in
izvenredno fine vrste, vedno v vseh veli-
kostih na razpolaganje, po čudno nizkej
14-24 stalnej tovariški ceni.

Filiala pri

Al. Eisenstädter

v TRSTU

Corso št. 709-2.

Tovarna v Prosnicah

Tržaška hranilnica

Sprejemlje denarne vloge v bankov-
cih od 50 soldov do vsacega
zneska vsak dan v tednu, raz-
zun praznikov, in sicer od 9.
ure do 12 ure opoldne. Ob
nedeljah pa od 10. do 11. ure
zjutraj. Obresti na knjižice . 3¹/₂%

Plačuje v torek, petek, soboto od
9. do 12. ure opoldne. Zneske
do 50 gld. prav precej, zneske
od 50 naprej do 100 gld. je
treba odpovedati en dan
poprej, zneske od 100 do 1000
gld. z odpovedjo 3 dni, čez
1000 gld. z odpovedjo 5 dni.

Eskomptuje menjice, domicillirane na
tržaškem trgu po 3¹/₂%.

Posojuje na državne papirje avstrijs-
ko-ogrske do 1000 gl. po . . . 4¹/₂%.

više zneske v tekočem ra-
čunu po 4¹/₂%.

Daje denar tudi proti vknjiženju na
posestva v Trstu, obresti po
dogovoru.

Trst, 24. marca 1883